

EMILY BRONTË

RÜZGÂRLI BAYIR

♥
CAN

ROMAN

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN
NACİYE AKSEKİ ÖNCÜL

Emily Brontë
RÜZGÂRLI
BAYIR

Can Yayınları: 68
Dünya Klasikleri: 11

Wuthering Heights, Emily Brontë
© Bu çevirinin yayın hakları
Can Yayınları'ndadır, 1998

1. basım: 1998
4. basım: 2005

Kapak Tasarımı: Erkal Yavi
Kapak Düzeni: Semih Özcan
Dizgi: Gülay Yıldız
Düzeltili: Fulya Tükel
Montaj: Mine Sarıkaya

Kapak Baskı: Çetin Ofset
İç Baskı: Özal Matbaası
Cilt: Eko Ofset

ISBN 975-510-189-6

CAN SANAT YAYINLARI LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33
<http://www.canyayinlari.com>
e-posta: yayinevi@canyayinlari.com

Emily Brontë
RÜZGÂRLI
BAYIR

ROMAN

Türkçesi
NACIYE AKSEKİ ÖNCÜL

CAN YAYINLARI

ÖNSÖZ

Brontë Kız Kardeşler'den *Charlotte*, yirmi yaşındayken, zamanın saray şairi Robert Southey'e, kendi yazdığı bir avuç şiiri gönderip görüşlerini almak istediğinde, şairin ona en önemli öğüdü şu oluyor:

“Edebiyat, bir kadının kendini vereceği, iş edineceği bir şey değil, olmamalı da! Bir kadın, kendini ne denli kadınlığa özgü işlere verirse, bu öteki iş için o denli az vakti kalacaktır – bu işi başarı amacıyla da yapsa, eğlence için de yapsa, bu böyle. Siz henüz, bir kadını bekleyen görevler içinde değilsiniz, ama kendinizi bu görevle karşı karşıya bulduğunuzda ün peşinde böylesine koşmayacaksınız; böyle uydurma heyecanlar peşinde olmayacaksınız; yaşamın iniş çıkışları, dalgalanmaları arasında bunu zaten bol bol bulacaksınız.”¹

Neyse ki kız kardeşlerin hiçbiri bu öğüdü dinlemiyor ve onun için de bugün Victoria Çağı'nın yalnızca en ünlü kadın romancıları değil, ama en ünlü romancıları arasında yerlerini gittikçe pekiştiriyorlar.

Ne var ki yazdıklarını, sırf kadın oldukları için yayınlamama korkusuyla, üç kız kardeş ortaklaşa bastırdıkları ilk şiirlerini, adlarının baş harflerine uygun birer erkek adı alarak yayınlamışlar: ‘Currer, Ellis ve Acton Bell’in Şiirleri.’ Bu kitapçığın içinde, eleştirmenlere göre *Emily Brontë*'nin coşkulu, duygulu ve biraz da mistik şiirlerinden başka fazla bir şey olmasa da, erkek adı altında da olsa, kadın olarak bir kitap yayınlatabilmişlerdi ya!

Kanımca zamanın saray şairinin öğüdü ve Brontë Kız Kardeşler'in davranışı, Victoria Çağı'nın çelişkili, ama çağı yansıtan özelliğidir.

¹ *The Life of Charlotte Brontë*, Elizabeth Gaskell. London 1857, Bl. 8.

Kimilerince Victoria Çağı demek, varlıklı orta sınıfın yükselişi, süslü elbiseler, şatafatlı köşkler, uzgörüslü, sakin, tutarlı bir yaşam; aile mutluluğu, bu mutluluk içinde mutlu yüzleriyle eşler ve bir sürü çocuk, İngiltere’de 1837’de tahta çıkıp 1901’e kadar orada kalan ve bu çağa adını veren Kraliçe Victoria, sevgili eşi Prens Albert ve kendini çevreleyen çocuklarıyla tüm bunların tipik temsilcisi.

Ama öte yandan, kimilerince de, İngiltere’de endüstriyel gelişme, patlama; boşalan çiftliklerden, tarım alanlarından, kırsal bölgelerden akın akın kentlere, endüstri merkezlerine koşan işçiler ve ilk şaşkınlıklar, bocalamalar içinde sağlıksız koşullarda çalışan ve yaşayan, yaralanan, ölen, perişan bir işçi sınıfı; İrlanda’da kıtlık ve açlık; açların Liverpool gibi limanlar yöresine, Manchester gibi endüstri merkezlerine doluşması; aç susuz, neredeyse çıplak, ortalığa bırakılveren kimsesiz, sahipsiz çocuklar. Bu sorunları ve daha başka sorunları çözmek için Parlamento’dan, art arda sunulan ve çıkarılan reform yasaları.

Öte yandan yine kimilerince de bu çağ, bilimin pek çok kolda büyük atılımlar yaptığı bir çağ. Darwin ve ‘Türler’in Kökeni’; jeoloji ve astronomide yepyeni gelişmelerle yeryüzünün ve gökyüzünün artık İncil’e sığamaması, tüm bunların sonucu çeşitli mezheplerin türemesi ve çatışması. Her pazar kiliseye gitmeyi en önemli dinsel ve toplumsal görev sayanların yanında, büyük bir özgürlük içinde kilisenin eşiğinden adımını atmayanlar.

On dokuzuncu yüzyıl, Victoria Çağı’nın ünlü kadın roman yazarları içinde belki de en ünlüsü olan *Emily Brontë* 1818 yılında, bu boşalan, ıssızlaşan kırsal bölgelerden Yorkshire’da, vahşi bir doğa içinde, rüzgârlara, fırtınalara açık, buz gibi, taş bir evde doğdu. Babası İrlanda’dan kalkıp gelerek, sonunda İngiltere’de okuryazarlığı, öğrenimi yerinde bir papaz olmuş, ıssız tepelerdeki bu papaz evine yerleşmiş; 1812’de evlendiği ve 1822’de ölen karısından bu on yıl içinde beşi kız biri oğlan altı çocuk sahibi olmuş; kızlardan ilk ikisi yoksulluk ve bakımsızlıktan ilkokul çağında ölmüşler, tek oğul, iyi yetişmesi için kızlardan kesilip ona verilen tüm olanaklara karşın kendini içkiye, uyuşturucuya kaptırıp genç yaşta göçüp giderek umutları boşa çıkarmış, kız kardeşlerini, babasını yasa boğmuş; içine kapanık

bir insan olan baba, büsbütün insan kaçkını olmuş; geriye kalan üç kızıdan Emily, ardında, 1847'de yayınladığı ve kendini üne kavuşturan tek romanı *Wuthering Heights*'ı (Rüzgârlı Bayır) bırakarak 1848 yılında, daha otuz yaşındayken, çağın saray şairinin tüm kadınlara öğütlediği o kadınlık görevlerini bile yüklenemeden ölüp gitmiştir; kendinden birkaç ay sonra da küçük kız kardeşi, yine ardında bir roman bırakıp ablasının arkasından gitmiştir. Uzun yaşama bakımından çocukların en şanslısı olan Charlotte de 1855'te, henüz otuz dokuz yaşındayken, ardında dört roman bırakarak ölmüştür.

Rüzgârlı Bayır, okuyanın yaşına, yaşam deneylerine, öğrenim durumuna, duyarlılığına ve duygusallığına ve daha da başka niteliklerine göre değişkenlik gösteren bir sanat yapıtı. Uzun aralıklarla okunduğunda değişik tatlar veren bir roman. Kimi okurlarca büyük bir 'aşk romanı'; kimilerince kötü rastlantılar, sadist işkenceler, sarhoşlar, kumarbazlar, öfke, ölüm, ölüm, ölüm dolu. Kimilerince de mevsimine göre yabancı doğanın fırtınaları, kar tipileri, meltemleri, fundalıkları, çayırı, çimeni, güneşi ve güzelim kır çiçeklerini şiirsel ve insanın içine işleyen bir dille anlatan ve tüm bunları olaylarla ve kişilerle bütünleştiren uzun bir şiir, kimilerince de içe sindirile sindirile çekilen acıların öyküsü; romantik türde bir yapıt; ya da tüm bunları kapsayan, ama ayrıca da Liverpool'da açlıktan ölüm halinde bulunup eve getirilen kimsesiz çocuğuyla, çağın yok edip bitiren hastalığı veremden, zatürreeden, tifodan, çeşitli yıpratıcı olaylar ve hastalıklar ve zor yaşam koşullarıyla deliliğe varan beyin rahatsızlıklarından ölüp giden her yaşta insanlarıyla; dindarlığı işkenceciliğe vardırıran bilisiz kişileriyle ya da İncil'le filan ilgisi olmayan, 'erkekten güçlü, çocuktan saf, başkaldıran, duyarlı' genç kız ve kadınlarıyla; ayrıca yerine oturmuş davranışları, incelikleri, giyim kuşamları, göstermelik kilise ziyaretleri ile yükselmekte olan varlıklı, seçkin orta sınıf ailesiyle; her şeyiyle Victoria Çağı'nın tam bir belgeseli; gerçekçi bir yapıt.

Aydın bir papaz olan babalarının politika, sanat ve edebiyat konularındaki heyecanı ve annenin ölümünden sonra çocukların bakımını üstlenen teyzeyle bu konularda karşılıklı konuşma ve tartışmaları, çocuklar için de bir öğrenim ve eğitim olanağı oluşturmuştur. Ayrıca teyzelerinin, ortalığı dolduran

hayalet, mucize, cennet ve cehennem öyküleriyle dolu dinsel dergilere düşkünlüğü, onların bu konularda çok şey okumasına yol açmış, hayal güçlerini geliştirerek, onları küçük yaşta, cinli perili, ama yine de gerçekle karışık öyküler yazmaya yöneltmiştir. Daha sonra gönüllerince okuma olanağı buldukları Scott, Byron, Shakespeare ve daha başka yazarlar onlara yepyeni dünyalar açmıştır.

Emily Brontë, büyük bir olasılıkla, romanını 1845'te yazmaya başlamış, 1847'de yayınlatabilmiş ve kendisi de hemen ardından 1848'de ölmüştür. Romandaki baş kişilerin, yalnızca Emily'nin hayal gücünün ürünleri olmayıp aile içinde ya da çevresinde gerçekte var olan kişilerin uzantıları olduğu anlaşılmaktadır.

Romanın baş kişisi Catherine Earnshaw, abla Charlotte'un Emily için söylediği gibi, 'erkekten daha güçlü, çocuktan daha saf', her an canlı, heyecan dolu, taptaze ve her şeyiyle olağanüstü bir doğallıkta. Heathcliff, Liverpool'dan bulunma bir çocuk. Aileye girdiğinden beri on iki-on üç yaşına kadar Catherine'le aynı yatağı paylaştığı anlaşılıyor; dünyada tek dayanağı – anası, babası, kardeşi, sevgilisi, arkadaşı, her şeyi o olmuştur. Bu dayanağı yitirmek onu ortada yapayalnız bırakıvermiş, insanlıktan çıkarmıştır. Catherine'le Heathcliff aynı evde kardeş gibi büyüdüklerinden, ikisi arasındaki bu ilişki ile, Emily'nin tek erkek kardeşi Branwell'e olan yakınlığı arasında koşutluk bulanlar ve duygusal da olsa, yakın akraba arasındaki cinsellik konusunu işleyen eleştirmenler de olmuştur.

Bu romanda hiç cinsellik yok diyenlerle neredeyse her cümlesinde, her davranışta cinsellik bulanlar vardır. Sevgi, kin, nefret, oç alma tutkusu gibi güçlü duygularla dolu bu gençlik öyküsü, kanımca, patladı patlayacak gizli bir cinsellikle doludur. Otuz yaşında veremden ölen, son derece duyarlı bir yaradılışı olan, hiç evlenmemiş bir genç, kadın yazar, tüm canlılığı ile bu kitaptadır. Özellikle Catherine'in ölmeden hemen önce Heathcliff'le buluştuğu sahne unutulur gibi değil.

Emily Brontë, romanında uyguladığı anlatım tekniği ve yalın ama şiirsel diliyle edebiyat ustaları arasında sağlam bir yerdedir. Yazar, olayları, öyküyü dinleyen ve ara sıra da öykünün içine giren son derece çekingen, akıllı uslu ve oldukça da bencil, aydın bir kentli erkek ve ona öyküyü anlatan her şeyiyle

ılımlı, normal, tipine uygun, sağduyulu bir kâhya kadın aracılığıyla aktarıyor okura. Son derece coşkulu, fırtına gibi insanların ve olayların bu iki rahat ve ılımlı insanın süzgecinden geçerek anlatılması, okuyucunun yürek kütürtülerini hafifletiyor. Ayrıca romandaki baş kişilerin kendilerini ve kimi olayları zaman zaman kâhya kadına kendi ağızlarıyla anlatmaları, romanın gidişini canlandırıyor; konuşanlar çoğaldıkça roman tekniği dram tekniğine dönüşüyor sanki.

Bazı eleştirmenler, romanın Catherine'in ölümüyle bitmesi gerektiğini, ondan sonraki kuşağın öyküsünün yapay bir eklenti gibi durduğunu söylüyorlar. Kanımca romanın ikinci kuşakla ilgili bölümü öyküyü bütünlüyor. Yazar, Heathcliff'i, sevgilisinin ölümünden sonra daha yıllarca yaşatarak, o yaradılıştaki ve konumda bir insandan, bir örnek olay incelemesi çıkarabilmiştir ve bunu başarıyla yapmıştır. Bu açıdan bu romanı bir de ruh hekimlerince ele alınmaya değer görebiliriz. Ayrıca okuyucusunu büyük bir acıyla yapayalnız bırakmayıp elinden tutarak, daha sakin, daha ılımlı sulara bırakmak ve sonunda rahat bir soluk aldırarak da sorumluluğunu bilmek gibi bir şey.

Benim, *Wuthering Heights*'ı *Rüzgârlı Bayır* adıyla çevirmemden önce, 1940'lı yıllarda, aynı roman *Ölmeyen Aşk* adıyla sinemalarda gösterilmişti. Baş oyuncularını Laurence Olivier ile Merle Oberon olan film, Catherine'in ölümüyle bitiyordu. Filmin gösterilişinden sonra, her zaman olduğu gibi, romanın çevirisi art arda piyasaya sürüldü - *Ölmeyen Aşk* ve *Anafor Tepe*'yi anımsıyorum. İkisi de film gibi Catherine'in ölümüyle bitiyordu. Bunun üzerine zamanın Tercüme Bürosu'ndan İngiliz Klasikleri arasında yayınlanmak üzere bu romanı tam olarak çevirmek için bir çağrı aldım. Böylece romanın ilk tam çevirisi, *Rüzgârlı Bayır* adı altında, İngiliz Klasikleri arasında çıktı; daha sonra 1958 ve 1964'te yine aynı dizi içinde ikinci ve üçüncü kez yayınlandı. Bu arada da, *Uğuldayan Tepeler* ve daha başka adlar altında ve bir kez de 1964'te benim romana verdiğim aynı adla, başkalarının da yayınlandı. *Rüzgârlı Bayır* adının 'Wuthering Heights' için, o uğultulu, ıssız, yabani tepeler için, biraz yumuşak kaldığının ayrımındayım; ne var ki bu şiirsel adı çok seviyorum ve bu addan vazgeçemiyorum.

1801. – Ev sahibimi, ileride başıma işler açacak olan bu tek komşumu görmeye gittim, şimdi oradan geliyorum. Buraları çok güzel yerler doğrusu! Bütün İngiltere’de toplumun hayhuyundan böyle büsbütün uzak bir yer bulabileceğimi sanmazdım hiç. İnsanlardan kaçan için tam bir cennet – sonra Mr. Heathcliff’le ben bu ıssız yerleri paylaşmak için ne kadar da uygun bir çiftiz! Ne eşsiz bir insan! Atımın üstünde ona doğru ilerlerken, gözlerinin, kaşları altında kuşkuyla kısıldığını ve adımı söylerken de ellerini inatçı bir çekingenlikle yeleğinin iç taraflarına doğru kaçırdığını gördüğümde kendisine nasıl bir yakınlık duyduğumu anlamadı bile.

“Mr. Heathcliff’le mi tanışıyorum?” dedim.

Yanıt olarak yalnız başını salladı.

“Ben, yeni kiracınız Lockwood, efendim,” dedim. “Buraya gelir gelmez ilk fırsatta sizi ziyaret etmeyi görev bildim. Umarım Thrushcross Grange’ı kiralamak konusundaki ısrarımla sizi rahatsız etmemişimdir. Dün duyduğuma göre sizin bu konudaki düşünceleriniz...”

Yüzünü buruşturarak, “Thrushcross Grange, benim kendi malımdır, efendim,” diye sözümü kesti. “Engel olmak elimde oldukça kimsenin beni rahatsız etmesine razı olmam, içeri girin!”

Bu ‘içeri girin’i, dışlarının arasından, ‘Cehennem olun’ der gibi söylemişti. Yaslandığı bahçe kapısı bile söylenen sözlere uyar bir harekette bulunmadı. İşte, herhalde asıl bu durum, beni bu çağrıyı kabule itti. Çekingenlikten yana beni gölgede bırakan bu adama karşı

içimde bir ilgi uyanmıştı.

Atımın, göğsüyle, iter gibi bahçe kapısına dayandığını görünce zinciri çözmek için elini uzattı. Sonra, asık bir yüzle taşlık yolda önüme düştü, avluya girerken “Joseph! Mr. Lockwood’un atını al, şarap da getir!” diye seslendi. Bu çifte buyruğu duyunca içimden, “Galiba evde topu topu bir tek uşak var,” dedim. ‘Tevekkeli değil taşlıkta aralıklardan otlar bitmiş, çimleri de hayvanlardan başka kesip düzelten olmamış,’ diye düşündüm.

Joseph yaşlıca, daha doğrusu yaşlı bir adamdı. Belki de çok yaşlıydı, ama güçlü kuvvetli ve dinçti. Atımı alırken hoşnutsuzluğunu gösterir bir sesle ters ters, “Tanrı yardımcımız olsun,” diye söylendi, hem de yüzüme öyle ekşi bir suratla baktı ki, ‘Zavallı, herhalde yemeğini hazmetmek için Allah’tan medet umuyor, o sofuca yakarışının da benim bu beklenmedik gelişimle hiçbir ilgisi olmasa gerek,’ diye düşünüp halini hoş gördüm.

Mr. Heathcliff’in oturduğu evin adı Rüzgârlı Bayır’dır (Wuthering Heights). ‘Wuthering’, taşra dilinde, fırtınalı günlerde bu evi saran uğultulu havayı belirten anlamlı bir sıfattır. Bu tepede her zaman için temiz, sağlam bir hava olduğu belli. Kuzey rüzgârının bu sırtlardaki gücünü, insan evin ucundaki birkaç bodur çamın yan yatışından ve güneşten sadaka ister gibi bütün dalları aynı yöne uzanan bir sıra cılız çalıdan anlıyor. Neyse ki mimar, ileriye görmüş de, yapıyı adamakıllı sağlam yapmış. Daracık pencereler ta duvarın içine oyulmuş, köşeler de büyük çıkıntılı taşlarla sağlamlaştırılmış.

Eşiği atlamadan, evin alnacına, özellikle giriş kapısının çevresine serpiştirilen acayip kabartmaları incelemek için durdum. Kapının üstünde artık çürüyüp dökülmeye başlayan ejderhalarla çıplak çocuklar arasında 1500 tarihini ve ‘Hareton Earnshaw’ adını seçtim. Bir şeyler söyleyip hırçın sahibinden, bu evin geçmişiyle ilgili kısa bir bilgi isteyecektim; ama kapıdaki duruşuyla, ya hemen içeri gir ya da çek git, der gibiydi. Benim de

evin içini görmeden onu sabrını tüketmeye hiç niyetim yoktu.

Bir basamakla doğrudan oturma odasına giriverdik. Ne sofa vardı, ne de koridor. Buralarda öneminden ötürü bu odaya 'ev' diyorlar. Burası genellikle hem mutfak, hem de konuk odasıdır. Ama Rüzgârlı Bayır'da mutfak, sanırım evin başka bir yerine kaldırılmıştı ya da içerilerden doğru kulağıma gelen çene yarıştırmalarından ve kap kacak tıkırtısından ben öyle anladım. Kocaman ocağın çevresinde de, orada et kızartıldığını, yemek kaynatılıp ekmek pişirildiğini gösteren hiçbir şey yoktu. Duvarlarda da, gözüme, ne bir bakır tava, ne de kalaylı bir süzgeç pırlıltısı çarptı. Yalnız odanın bir ucunda meşeden yapılma büyük bir büfenin rafları üstünde, çatıya kadar yükselen sıra sıra büyük kalaylı kaplarla, gümüş maşrapa ve ibriklerden yansıyan ışık ve ısı gözleri kamaştırıyordu. Oda tavansızdı. Yulaf çöreği, yığın yığın sığır ve domuz butlarıyla dolu bir tahta kapağın örttüğü bir köşe dışında, çatı olduğu gibi göz önündeydi. Ocağın üstüne eski ve paslı birkaç tüfekte bir çift tabanca asılmış, süs olarak da, parlak çığ renklerle boyanmış üç teneke kutu konmuştu. Döşeme düz, beyaz taştandı. Sandalyeler ilkel, yüksek arkalı ve yeşil boyalıydı. Büyük ve koyu renkli bir tanesi karartıda güç fark ediliyordu. Büfenin altında koskoca kızıl bir av köpeği uzanmış yatıyordu. Çevresini, durmadan bağırsan bir sürü yavru almıştı. Kıyıda bucakta da başka köpekler vardı.

Bu oda ile bu eşyalara, 'Eh, uygun,' der geçerdiniz, eğer sahibi tozluğu ve dizlikleri içinde güçlü kasları daha da beliren, sert yüzlü sıradan bir Kuzeyli çiftçi olsaydı. Akşamları yemekten sonra tam vaktinde çıkar da bu tepelerde yedi-sekiz kilometrelik bir alanı dolaşırsanız, koltuğuna kurulmuş, önünde, yuvarlak bir masa üstünde birası köpüklenen böyle çiftçiler görürsünüz. Ama bu ev, bu yaşantı, Mr. Heathcliff'e göre değildi. Heathcliff'in yüzü karayağız bir Çingene'ye benziyordu. Giyinişi,

tavırları ise bir efendi, daha doğrusu efendiden bir köy ağası gibiydi. Belki biraz umursamaz bir giyinişi vardı ama, dimdik, güzel bir bedeni olduğundan, hem de somurtkanlığından ötürü, bu ihmalcilik onda hiç de fena durmuyordu; onun biraz da görgüsüzce bir büyükleme içinde olduğu kuşkusuna kapılanlar da çıkabilir. İçimde, halden anlayan bir ses bana onda böyle bir şey olmadığını söylüyor. İçgüdümlü seziyordum ki onun bu çekingenliği, aşırı duygusal davranışlara, karşılıklı incelik gösterilerine duyduğu tiksintiden geliyor. Bence Heathcliff, sevgisini de nefretini de belli etmeyenlerdendi; ikinci bir kez sevilip nefret edilmeyi de aklı almazdı. Ama ben de çok ileri gidiyorum. Kendi huylarımı alabildiğine ona yüklüyorum. Kimbilir, belki de Mr. Heathcliff'in, kendisiyle ahabap olmak isteyenlerden kaçınmasında, benimkine uymayan bambaşka nedenler vardır. Kimseler bana benzemesin. Anneciğim hep, "Sen rahat bir yuva kuramazsın," der dururdu. Gerçekten de daha geçen yaz böyle bir yuvaya hiç de yaraşır biri olmadığını gösterdim.

Bir ay kadar deniz kıyısına gitmiştim. Hava alıp gezinirken, çekici mi çekici bir kızla tanıştım. O, bana aldırış etmediği sürece, gözümde gerçek bir tanrıçaydı. Ona hiçbir zaman sevgimden söz etmedim. Ama gözlerin dili varsa, budalalar bile ona deli gibi âşık olduğumu kestirebilirdi. Sonunda beni anladı ve bana düşünülecek bakışların en tatlısıyla karşılık verdi. Peki, ben ne yaptım dersiniz? Söylerken utanıyorum, buz kesilip tıpkı bir sümüklüböcek gibi kabuğuma çekildim; her bakışta biraz daha soğuyarak, biraz daha büzülerek. Sonunda zavallı kız kendi anlayışından kuşkuya düştü ve bir yanlışlık yaptığını sanıp öyle altüst oldu ki, annesini oradan gitmeye razı etti. Bu tuhaf huyum yüzünden, taş yürekli bir insan olarak tanındım. Bunun ne kadar haksız bir yargı olduğunu yalnız ben bilirim.

Ocağın yanında, ev sahibinin yöneldiği tarafın karşısında bir sandalyeye oturdum. Konuşmadan sessizce

durduğumuz bir sırada ana köpek, yuvasından çıkarak sinsi sinsi bacağımanın arkasına yanaştı; dudağı yukarı doğru sıyrılmış, beyaz dişlerinden, ısırarak hırsıyla salyalar akıyordu. Sessizliği doldurmak için köpeğı okşamaya kalktım. Bu davranışım, uzun ve boğuk bir hırlayışa neden oldu.

Mr. Heathcliff de, “Köpeğı rahat bıraksanız iyi olur,” diye onunla birlikte homurdanarak, daha ileri gösterileri bir tekmesiyle önledi. “Şımartılmaya alışık değildir, süs köpeğı de değil,” diye ekledi. Sonra yandaki bir kapıya doğru gidip bir kez daha, “Joseph!” diye bağırdı.

Joseph, mahzenin dibinden anlaşılabilir bir şeyler mırıldandı, ama merdivenden ayak sesi duyulmadı. Bunun üzerine efendisi de aşağıya onu aramaya inerek beni o azgın dişi ve her hareketimi kollayan uzun tüylü, korkunç bir çift çoban köpeğıyle baş başa bıraktı. O kazma gibi dişlerin etime girmesine can atmadığım için yerimden kıpırdamadan oturdum. Ama aksiliğe bakın ki köpeklerin sözsüz aşağılamalardan anlamayacaklarını sanarak yüzlerine bakıp göz kırpmaya, ağzımı burnumu oynatmaya başladım ve yüzümün bir hali sayın bayanı öyle sinirlendirdi ki, birden kızarak dizlerime atıldı. Köpeğı itmemele masanın arkasına geçmem bir oldu. Bu davranışım bütün sürüyü kıskırttı. Boy boy, yaş yaş yarım düzineye yakın dört ayaklı iblisler, gizlendikleri deliklerden çıkıp odanın ortasına toplandılar. En çok topuklarımla ceketimin eteklerine saldırıyorlardı. Ocak başındaki demiri yakalayarak savaşkanların büyükçelerini elimden geldiğince uzaklaştırmaya çalıştım ve ev halkından ortalığı yatıştırmaları için bağıra çağıra yardım istemek zorunda kaldım.

Mr. Heathcliff’le uşağı, mahzenin merdivenlerinden, insanı çileden çıkararak bir kayıtsızlıkla çıktılar. Ortalığı havlamalar, bağırmasalar doldurup kıyamet koptuğu halde, ikisi de adımlarını azıcık olsun sıklaştırmadılar. Neyse ki mutfaktakilerden biri daha tez davrandı. Entarisi-

nin etekleri beline toplanmış, kolları sıvanmış, yanakları alev alev, güçlü kuvvetli bir kadın, elindeki tavayı havada sallayarak aramıza katıldı. Silahını ve dilini öyle kullandı ki, fırtına şaşılacak şey, hemen diniverdi. Efendisi odaya girdiği zaman ortada yalnız o kalmıştı, fırtınadan sonraki bir deniz gibi göğsü kalkıp iniyordu.

Evin efendisi, konuğu hiç saymak olan bu tutumundan sonra, artık hiç dayanamadığım bir biçimde bana bakarak, “Neler oluyor burada böyle?” dedi.

“Neler oluyor, evet,” diye homurdandım. “Kudurmuş bir domuz sürüsü bile sizin bu hayvanlarınızdan daha zararsızdır. Bir yabancıyı, ha bunlarla baş başa bırakmışsınız, ha bir sürü kaplanla, hepsi bir!”

Şişeyi önüme koyup masayı eski yerine getirerek, “Bir şeye dokunmayanlara onlar da dokunmazlar,” dedi. “Köpeklerin tetikte durması iyidir. Haydi gelin, bir bardak şarap için.”

“Sağ olun, istemem.”

“Isırmadılar ya?”

“Eğer biri ısırıyorsa görürdü gününü.”

Heathcliff’in yüzü yumuşadı, sırtarak, “Hadi, hadi, Mr. Lockwood,” dedi, “heyecanlanmışsınız. Gelin biraz şarap için bakalım. Bu eve o kadar az konuk gelir ki, doğrusu ben de, köpeklerim de, onları karşılamasını bilmeziz. Sağlığınıza efendim.”

Başımı hafifçe eğip ben de aynı biçimde karşılık verdim. Birkaç köpek huysuzluk etti diye surat asıp oturmamın yersiz olacağını anlamaya başlamıştım. Bir de kendimi onun eğlencesi yapmak istemiyordum. Çünkü durum buydu. Anlaşılan o da, benim gibi iyi bir kiracıyı gücendirmeyi doğru bulmayarak, zamirsiz, fiilsiz, kesik kesik konuşmayı bıraktı ve beni ilgilendireceğini sandığı başka bir konuya geçti. İçinde tek başıma yaşayacağım evin iyi ve kötü yanlarını anlatmaya başladı. Konuştuğumuz konularda çok bilgili olduğunu gördüm; ayrılmadan ertesi günü yeniden gelmek için kendiliğimden bir öneride

bulunmak yürekliliğini gösterdim. O, böyle ikinci bir görüşmeye pek istekli değildi, belliydi bu. Ama ben yine de gideceğim. Hayret, onun yanında ben ne kadar sokulgan kalıyorum.

2

Dün öğleden sonra ortalığı sis bastı, hava soğudu. Fundalıklar ve çamurlar içinden bata çıka Rüzgârlı Bayır'a gideceğime oturup vaktimi çalışma odasında ocağın başında geçirsem de olur, diye düşünüyordum. Ama yemekten sonra kalkıp da (sırası gelmişken söyleyeyim, yemeğimi saat on iki ile bir arasında yiyorum. Evle birlikte devredilen, yaşını başını almış bir hanım olan kâhya kadın, saat beşte de yiyebileceğimi bir türlü anlayamamış ya da anlamak istememişti) evet, yemekten kalkıp da böyle bir tembellik etmek niyetiyle merdivenden çıkıp odaya girince, ne göreyim, fırçalar, kömür sepetleri arasında yere diz çökmüş bir hizmetçi kız, yarı yanmış alevsiz közlerle uğraşırken tozu dumana katmamış mı! Durumu görünce, hemen geri çekildim. Şapkamı aldım, dört mil yürüdüktan sonra, tam lapa lapa kar yağmaya başlarken Heathcliff'in bahçe kapısına vardım.

Bu çıplak tepede toprak donmuş, taş kesilmişti. İliklerime işleyen soğuktan tirtir titriyordum. Zinciri çözeemediğim için kapının üstünden atladım, iki yanı seyrek beктаşıüzümleri ile kaplı taş döşemeli yoldan koşarak çıktım ve parmaklarım sızlayıncaya, köpekler ulumaya başlayıncaya kadar, kapıyı açtırmak için boş yere çaldım.

İçimden, 'Alçaklar,' diye söylendim, 'bir dağlıya yakışacak kabalığınızla insanlar arasından hepten sürülüp kovulmalısınız siz. Ben hiç olmazsa böyle güpegündüz

kapılarımı sürgülemem. Sanki umurumda! Gireceğim işte!’ Böylece kararımı vererek, mandalı yakalayıp hızla çektim. Ambarın yuvarlak penceresinden ekşi suratlı Joseph’in başı görüldü.

“Ne istiyorsun?” diye haykırdı. “Efendi aşağıda, ağılta. Konuşmak istiyorsan samanlığa dolan.”

“İçeride kapıyı açacak kimse yok mu?” diye bağırdım.

“Hanımdan başka kimse yok, o da gece yarısına kadar kıyameti koparsanız yine açmaz.”

“Niye, ona kim olduğumu söyleyemez misin ha, Joseph?”

Joseph, “Ben mi? Yok, yok! Ben böyle şeylere burnumu sokmam,” diye homurdandı ve başını çekti.

Artık tipi başlamıştı. Bir daha denemek için yeniden tokmağa yapıştığım sırada, evin arkasında, omzunda bir tırpanla ceketsiz bir delikanlı görüldü. Seslenerek arkasından gelmemi söyledi. Bir çamaşırlıktan ve içinde kömürlükle bir tulumba ve güvercinlik bulunan taş döşeli bir avludan geçtikten sonra, sonunda, bir gün önce kabul edildiğim o büyük, sıcak ve iç açıcı odaya girdik. Ocağın içinde gümbür gümbür yanan kömür, kesek ve odunlar odayı ısıtıp aydınlatıyor, insana keyif veriyordu. Yemekleri bol bir akşam sofrasının yanında, o zamana kadar farkına varmadığım birinin, evin hanımının oturduğunu görerek sevindim. Selam verip bekledim. Herhalde bir yer gösterecektir, diye düşünüyordum. Sandalyesinin arkasına yaslanarak yüzüme baktı, ne bir hareket yaptı, ne de bir şey söyledi.

“Ne kötü bir hava,” dedim, “korkarım uşaklarınızın umursamazlığı yüzünden kapınız zarar gördü, Bayan Heathcliff. Duyurmak için çok uğraştım.”

Ağzını bile açmadı. Gözlerimi ayırmadan ona bakıyordum, o da bana; daha doğrusu, soğuk, kayıtsız bir tavırla, insanı son derece rahatsız edip sıkkan bir biçimde gözlerini üzerime dikmişti.

EMILY BRONTË

RÜZGÂRLI BAYIR

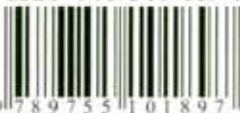

ROMAN

19. yüzyıl İngiltere'sinin tahtında Kraliçe Victoria vardır. 'Victoria Dönemi' olarak adlandırılan bu dönem, orta sınıfın yükselişini, gösterişli bir yaşamı simgeler. Victoria Dönemi'nin en ünlü kadın romancısı sayılan **Emily Brontë** (1818-1848), öldüğünde dünya edebiyatının en güzel romanlarından birini, *Rüzgârlı Bayır*'ı bırakmıştı ardında. Bu roman 'Victoria Dönemi'nin tam bir belgeseli de sayılabilir. Kimine göre dünyanın en büyük aşk romanı, kimine göre her okunuşunda değişik tadlar veren bir roman ya da insanın içine işleyen bir anlatımla dile getirilmiş uzun bir şiirdir. Ölümünden bir yıl önce bitirdiği bu romanındaki kişilerin yalnızca hayal ürünü kişiler olmadığı, Brontë'nin çevresindeki gerçek kişilerden derin izler taşıdığı da bir gerçektir. Sevgi, kin, nefret, oç alma tutkusu gibi güçlü duygularla dolu bu gençlik öyküsü, patladı patlayacak bir cinsellikle doludur. Daha otuz yaşındayken veremden ölen, son derece duyarlı, hiç evlenmemiş bu genç kadın yazar, tüm canlılığıyla bu romanda vardır. Dünya edebiyatının bu ölümsüz klasiğini *Naciye Akseki Öncül*'ün güzel çevirisiyle sunuyoruz.

ISBN 975-510-189-6

9 789755 101897

<http://www.canyayinlari.com>